

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“

Изготвил становището: доц. д-р Мария Радославова Станимирова, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“, катедра „Аграрна икономика“ при Икономически университет – Варна.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по ПН 3.8. „Икономика“, област на висшето образование 3 "Социални, стопански и правни науки" в Университета за национално и световно стопанство - София.

Основание за представяне на становището: участие в състава на Научно жури със Заповед № 527 / 24.02.2025 г. на Ректора на УНСС - София.

Автор на дисертационния труд: Сокол Азис Салаху, докторант по докторска програма "Икономика и управление (агробизнес, екоикономика)" към катедра „Икономика на природните ресурси“ при УНСС - София.

Тема на дисертационния труд: „Drivers and Challenges for Sustainable of Rural Development in Kosovo – on the basis of the Skenderaj municipality“ („Движещи сили и предизвикателства пред устойчивото развитие на селските райони в Косово – на базата на община Скедерай“).

I. Информация за докторанта

Докторантът Сокол Азис Салаху е обучаван в редовна форма на обучение по докторска програма „Икономика на природните ресурси“, в професионално направление 3.8. Икономика към Университета за национално и световно стопанство (УНСС) – София. Обучението му е осъществено съгласно разпоредбите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и правилника на УНСС.

Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Диана Копева, а обучението е започнало от 20.05.2021 г.

Съгласно представената документация, докторантът е завършил бакалавърска степен по „Агробизнес“ в University of Haxhi Zeka, Печ, Косово и магистърска степен

по „Устойчиво развитие“ в University of Prishtina „Hasan Prishtina“, Прищина, Косово. Професионалната му биография включва участие в изследователски и практически проекти, свързани с аграрната политика, устойчивото развитие и регионалното планиране в Косово. Дисертационният труд представлява резултат от задълбочена самостоятелна работа, основана на съвременна методология и обхващаща емпиричен анализ на предизвикателствата пред развитието на селските райони в контекста на обществено-икономическата динамика на Западните Балкани.

II. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Сокол Азис Салаху е посветен на важна и актуална проблематика – устойчивото развитие на аграрния сектор в селските райони на Косово, с конкретен териториален фокус върху община Скедерай. В контекста на постконфликтна икономика и усилията за европейска интеграция, авторът изследва икономическите, институционалните и социалните предизвикателства, които възпрепятстват или подпомагат трансформацията на аграрния сектор в условия на ограничени ресурси и несигурна пазарна среда.

Дисертационният труд е структуриран академично и включва 138 стандартни страници, разделени в увод, три основни глави, заключение, списък на използвана литература и приложения. Илюстративният материал се състои от 33 таблици и 19 фигури. Библиографията съдържа 101 източника на английски и албански език – монографии, научни статии, официални доклади и статистически документи.

В увода авторът представя мотивацията за избора на темата, изследователската цел и задачи, формулира хипотезата и представя използваната методология. Обосновава се необходимостта от многопластов подход при анализа на процесите в аграрния сектор и въздействието на различни фактори върху устойчивото развитие на селските райони.

Първата глава предлага теоретичен преглед на концепциите за устойчиво развитие в аграрния контекст. Изведени са индикатори и подходи за оценка на устойчивостта в селските територии, като се акцентира на взаимодействието между икономическа жизнеспособност, социална устойчивост и природно-ресурсна ефективност.

Втората глава е посветена на методологията и обосновката на избрания изследователски дизайн. Представен е емпиричен анализ, основан на анкета сред 200 земеделски производители в община Скедерай. Авторът използва иконометрични методи, включително корелационен и регресионен анализ, за да оцени влиянието на фактори като достъп до инфраструктура, образователна подготовка и институционална подкрепа върху резултатите в аграрния сектор.

Третата глава съдържа анализ и интерпретация на получените резултати. Идентифицирани са ключови движещи сили за устойчиво развитие – подобрен достъп до финансиране, развитие на инфраструктурата, професионално обучение и присъствие на публични институции. Същевременно са очертани предизвикателства и ограничения, сред които: малки и раздробени стопанства, липса на координация между институции, недостатъчен достъп до пазари и слаба ангажираност на млади хора в земеделието.

В заключението са формулирани основните изводи и обобщения. Авторът представя конкретни предложения за подобряване на институционалната среда, повишаване на ефективността на политиките в аграрния сектор и насърчаване на устойчивото земеползване. Подчертава се необходимостта от стратегическа подкрепа за малките и средни стопанства и от подобряване на връзката между земеделските производители, общинските власти и държавните институции.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд на Сокол Азис Салаху отговаря на академичните стандарти за подобен вид научна разработка. Трудът е оформен в съответствие с установените изисквания – ясно структурирани раздели (увод, три глави, заключение, приложения и библиография), коректно използвани академични източници, и обоснован аналитичен подход.

Авторът демонстрира много добро владение на научния език и терминология, специфични за областта на аграрната икономика и устойчивото развитие. Текстът се отличава с последователност, логическа свързаност между отделните части, коректно оформени таблици, фигури и приложения. Използваният емпиричен материал е надлежно документиран и съпроводен с обоснован методологически апарат.

Особено внимание заслужава подходът на докторанта към анализа на резултатите. Използвани са иконометрични методи (регресионен и корелационен анализ), както и принципи на Теорията на промяната, чрез които се проследяват причинно-следствените връзки между фактори като институционална подкрепа, достъп до финансиране, образователни инициативи и равнище на продуктивност в аграрния сектор.

Обосноваването на връзките между емпиричните резултати и теоретичните концепции е направено с академична задълбоченост. Представените графични материали и таблични данни съответстват на съдържанието и са ясно интерпретирани. Спазено е изискването за академична коректност при цитиране на източници и представяне на чужди автори.

Формално-техническото оформление на дисертацията е на високо ниво – налице са коректни препратки, приложен списък на използваната литература с включени 101 източника, както и приложения, които съдържат допълнителна емпирична информация и анкетен инструментариум.

Дисертацията демонстрира задълбочена изследователска работа, методологическа култура и ориентираност към актуални проблеми в аграрния сектор на Косово. Поставените цели и задачи са изпълнени, а резултатите са аналитично интерпретирани и аргументирани с помощта на съвременни методи и практики, съответстващи на международните научни стандарти.

IV. Оценка на публикациите на докторанта

Докторантът Сокол Азис Салаху е представил четири публикации, които са свързани тематично с дисертационния труд и обхващат ключови аспекти от устойчивото развитие на аграрния сектор и селските райони в Косово. Публикациите са публикувани в специализирани научни издания, което отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и вътрешните академични критерии за защита на ОНС „доктор. Всички публикации са релевантни спрямо изследваната проблематика, демонстрират активна научна ангажираност на докторанта и подкрепят ключови теми от дисертационния труд. Поне две от тях са самостоятелни, с емпиричен характер и академична рецензия, което е в съответствие с минималните изисквания. Статиите са

популяризирани чрез признати международни издания и платформи, включително такива с индексирание в научни бази данни.

V. Научни и практико-приложни приноси на дисертационния труд

В представения дисертационен труд се съдържат научни и научно-приложни приноси, които са ясно формулирани и представени в автореферата. Те са резултат от самостоятелната изследователска дейност на докторанта и съответстват на изискванията за разработка на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“.

По своя характер приносите могат да бъдат обобщени, както следва:

- Научни приноси: (1), (2)
- Научно-приложни приноси: (3), (4)

Приносите са ясно обвързани със съдържанието на дисертационния труд, резултатите от емпиричното изследване и направените обобщения. Те са конкретни, аргументирани и съответстват на тематичния обхват на разработката.

VI. Въпроси по дисертационния труд

С оглед създаване на предпоставки за по-убедително защитаване на труда на докторанта и задълбочаване на научната дискусия, отправям следните въпроси към докторанта:

1. По какъв начин е осигурено представителството на анкетната извадка от 200 респонденти – особено по отношение на тип стопанство, възраст, образование и участие в подпомагащи програми?

2. Биха ли били валидни изводите от анализа и за други общини в Косово, извън Скедерай, и до каква степен получените резултати могат да се използват за формулиране на национални политики?

3. Наблюдава ли авторът различия във въздействието на институционалната подкрепа върху стопанства с различен размер, производствен профил или форма на собственост?

VII. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд представлява мащабно изследване на значим и актуален проблем, свързан с устойчивото развитие на аграрния сектор в селските

райони на Косово. Приносите на автора обогатяват съществуващите знания в областта на аграрната икономика, като предлагат оригинални емпирични резултати и аналитични насоки за подобряване на политиките в селските райони.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България за присъждане на образователната и научната степен „доктор“, поради което с убеденост предлагам на членовете на уважаемото Научно жури да вземат положително решение за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ по докторска програма „Икономика на природните ресурси“ на докторант Сокол Азис Салаху.

30.04.2025 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

(доц. д-р Мария Станимирова)

STATEMENT

**on a doctoral dissertation for the awarding of the educational and scientific degree
"Doctor" in professional field 3.8 "Economics"**

Prepared by: Assoc. Prof. Dr. Maria Radoslavova Stanimirova, scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)", Department of Agrarian Economics, University of Economics – Varna

Regarding: Doctoral dissertation for the awarding of the educational and scientific degree "Doctor" in professional field 3.8 "Economics", area of higher education 3 "Social, Economic and Legal Sciences", at the University of National and World Economy – Sofia

Basis for submitting this statement: Participation as a member of the Scientific Jury, appointed by Rector's Order No. 527 / 24.02.2025 of the UNWE – Sofia

Author of the dissertation: Sokol Azis Sallahu, PhD student in the doctoral program "Economics and Management (Agrobusiness, Eco economics)", Department of Economics of Natural Resources, UNWE – Sofia

Title of the dissertation: "Drivers and Challenges for Sustainable of Rural Development in Kosovo – on the basis of the Skenderaj municipality"

I. Information about the PhD Candidate

The PhD candidate Sokol Azis Sallahu has been enrolled in a full-time doctoral program in Economics of Natural Resources, within professional field 3.8 Economics, at the University of National and World Economy (UNWE) – Sofia. His training has been carried out in accordance with the provisions of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) and the internal regulations of UNWE.

The scientific supervisor of the candidate is Prof. Dr. Diana Kopeva, and the doctoral studies commenced on 20 May 2021.

According to the submitted documentation, the candidate holds a Bachelor's degree in Agribusiness from the University of Haxhi Zeka, Peja, Kosovo, and a Master's degree in Sustainable Development from the University of Prishtina "Hasan Prishtina", Prishtina, Kosovo. His professional background includes participation in research and applied projects related to agricultural policy, sustainable development, and regional planning in Kosovo. The dissertation is the result of an in-depth, independent academic effort, based on a

contemporary methodological approach and comprising empirical analysis of the challenges to rural development in the context of the socio-economic dynamics of the Western Balkans.

II. General Presentation of the Dissertation

The doctoral dissertation of Sokol Azis Sallahu is dedicated to an important and timely issue – the sustainable development of the agricultural sector in the rural areas of Kosovo, with a specific territorial focus on the Skenderaj municipality. In the context of a post-conflict economy and ongoing efforts toward European integration, the author examines the economic, institutional, and social challenges that either hinder or support the transformation of the agricultural sector under conditions of limited resources and market instability.

The dissertation is academically structured and consists of 138 standard pages, divided into an introduction, three main chapters, a conclusion, a list of references, and appendices. The illustrative material includes 33 tables and 19 figures. The bibliography comprises 101 sources in English and Albanian – monographs, scientific articles, official reports, and statistical documents.

In the introduction, the author presents the motivation for choosing the topic, the research aim and objectives, formulates the hypothesis, and outlines the methodology used. The need for a multidimensional approach in analyzing processes in the agricultural sector and the influence of various factors on the sustainable development of rural areas is substantiated.

The first chapter provides a theoretical overview of the concepts of sustainable development in the context of agriculture. It identifies indicators and approaches for assessing sustainability in rural territories, with emphasis on the interaction between economic viability, social sustainability, and natural resource efficiency.

The second chapter is devoted to the methodology and justification of the selected research design. An empirical analysis is presented, based on a survey of 200 farmers in the municipality of Skenderaj. The author applies econometric methods, including correlation and regression analysis, to assess the impact of factors such as access to infrastructure, educational background, and institutional support on outcomes in the agricultural sector.

The third chapter contains analysis and interpretation of the research results. Key drivers of sustainable development are identified – improved access to funding, infrastructure development, vocational training, and the presence of public institutions. At the same time, challenges and constraints are outlined, including small and fragmented farms, lack of institutional coordination, limited market access, and low engagement of young people in agriculture.

The conclusion formulates the main findings and generalizations. The author presents concrete proposals for improving the institutional environment, increasing the effectiveness of policies in the agricultural sector, and promoting sustainable land use. Emphasis is placed on the need for strategic support for small and medium-sized farms, as well as on strengthening the connection between farmers, municipal authorities, and state institutions.

III. Assessment of the Structure and Content of the Dissertation

The submitted doctoral dissertation of Sokol Azis Sallahu meets the academic standards for this type of scholarly work. The dissertation is structured in accordance with established requirements – clearly defined sections (introduction, three chapters, conclusion, appendices, and bibliography), properly cited academic sources, and a well-reasoned analytical approach.

The author demonstrates a very good command of academic language and terminology specific to the field of agricultural economics and sustainable development. The text is characterized by consistency, logical coherence between the sections, and well-organized tables, figures, and appendices. The empirical material used is carefully documented and supported by a substantiated methodological framework.

Particular attention should be given to the candidate's approach to analyzing the results. Econometric methods (regression and correlation analysis) are applied, as well as principles of the Theory of Change, through which causal relationships are traced between factors such as institutional support, access to financing, educational initiatives, and productivity levels in the agricultural sector.

The connections between empirical results and theoretical concepts are justified with academic thoroughness. The graphical materials and tabular data correspond well with the content and are clearly interpreted. The requirements for academic integrity in citing sources and referencing the work of other authors have been met.

The formal and technical formatting of the dissertation is of high quality – with accurate references, a complete list of 101 bibliographic sources, and appendices that include additional empirical data and the survey instruments used.

The dissertation demonstrates in-depth research work, methodological competence, and a clear orientation toward current issues in the agricultural sector of Kosovo. The stated objectives and research tasks have been fulfilled, and the results are analytically interpreted and supported by modern methods and practices consistent with international academic standards.

IV. Evaluation of the Doctoral Candidate's Publications

PhD candidate Sokol Azis Sallahu has submitted four publications that are thematically related to the dissertation and cover key aspects of sustainable development in the agricultural sector and rural areas in Kosovo. The publications have been published in specialized scientific journals, meeting the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) and the internal academic criteria for awarding the educational and scientific degree "Doctor."

All publications are relevant to the subject matter of the research, demonstrate the candidate's active scholarly engagement, and support the core themes of the dissertation. At least two of them are single-authored, empirical in nature, and peer-reviewed, which complies with the minimum formal requirements. The articles have been disseminated through recognized international journals and platforms, including those indexed in academic databases.

V. Scientific and Applied Contributions of the Dissertation

The presented dissertation contains scientific and applied contributions, which are clearly formulated and listed in the dissertation abstract. They are the result of the candidate's independent research activity and are in line with the requirements for the preparation of a doctoral dissertation for the awarding of the educational and scientific degree "Doctor."

The contributions may be summarized as follows:

- Scientific contributions: (1), (2)
- Applied contributions: (3), (4)

The contributions are directly related to the content of the dissertation, the results of the empirical research, and the generalizations made. They are specific, well-argued, and aligned with the thematic scope of the research.

VI. Questions Regarding the Dissertation

With the aim of creating conditions for a more convincing defense of the dissertation and for deepening the scientific discussion, I would like to raise the following questions to the PhD candidate:

- 1. How was the representativeness of the survey sample of 200 respondents ensured—particularly in terms of farm type, age, education, and participation in support programs?
- 2. Could the findings of the analysis be considered valid for other municipalities in Kosovo, beyond Skenderaj, and to what extent could the results be used for the formulation of national policies?
- 3. Does the author observe differences in the impact of institutional support on farms of varying size, production profile, or ownership structure?

VII. Overall Evaluation of the Dissertation and Conclusion

The presented dissertation constitutes a comprehensive study of a significant and timely issue related to the sustainable development of the agricultural sector in the rural areas of Kosovo. The author’s contributions enrich the existing body of knowledge in the field of agricultural economics by offering original empirical findings and analytical guidelines for improving rural development policies.

The dissertation meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria for the conferment of the educational and scientific degree “Doctor.” Therefore, I confidently recommend that the members of the esteemed Scientific Jury adopt a positive decision for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the doctoral program "Economics of Natural Resources" to the PhD candidate Sokol Azis Sallahu.

April 30, 2025
Varna

Prepared by:
(Assoc. Prof. Mariya Stanimirova, PhD)